

Elektrik Enerjisi Piyasası Gelişim Strateji Belgesi

Süreç, Metodoloji ve Temeller

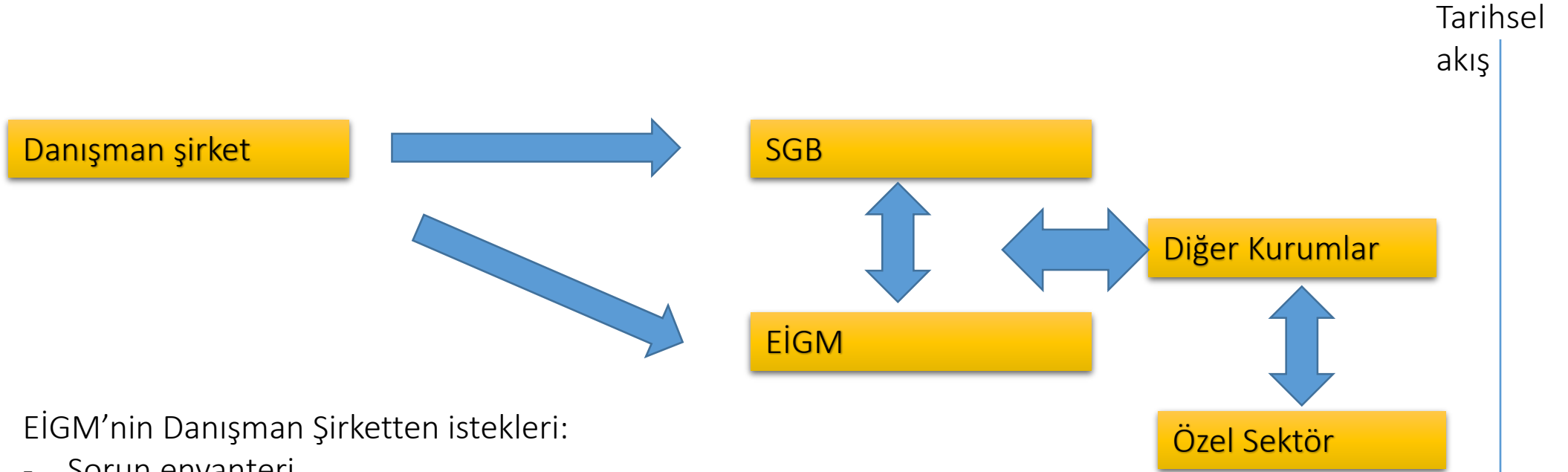
Barış Sanlı

İçindekiler

- Rol dağılımı
- Süreç
- Mantık Kurgusu
- Yapısal önerileri
- Eksik bırakılan noktalar

Rol Dağılımı

Enerji İşleri Genel Müdürlüğü'nün Rolü

EİGM'nin Danışman Şirketten istekleri:

- Sorun envanteri
- Belgenin nihai halindeki tüm görevlerin çıkarılması ve zaman skalasının oluşturulması
- Yazım/düzenleme işlemleri
- Doküman zaman/versiyon takibi
- Kaynak Değerlendirme için proje öngörülleri

EİGM belgenin oluşturulma metodolojisi:

- Diğer belgelerde tamamlanmamış noktalar
- Piyasa öncelikleri
- Sorunlar
- Kurumsallaştırma
- İzleme ve süreler

Süreç

Öncesi

- Stratejik Plan süresince:
  - Çalışmalara katılım sağlandı
  - Anket sonuçları okundu
  - Kalkınma Planı çalışmasına destek verildi

Temel bir sorun envanteri vardı.

Çalışma Süreci

- 2 Mayıs 2014 - 17:00 : İlk toplantı
- 16 Mayıs 2014 – İlk çerçeve dökümanı
- 2004 ve 2009 belgelerindeki envanterler
- Belgenin ilk ismi:
«Elektrik Enerjisi Piyasası Hedef İşletme Modeli Strateji Belgesi»

2004:

- Dağıtım sektöründeki teknik kayıpların OECD ülkeleri ortalamalarına indirilmesi ve kaçakların önlenmesi (özelleştirmeden beklenen fayda) (GÜNCELLENDİ)
- Serbest tüketici limiti 2009 yılı başına kadar 7,8 GW-saat olarak sabit kalacaktır. Belirlenecek bir takvim [dahilinde](#) 2009 yılı başından itibaren arz güvenliği dikkate alınmak suretiyle piyasa açıklık oranının 2011 yılına kadar %100 oranına ulaştırılması hedefi çerçevesinde serbest tüketici limitleri indirilecektir. (GÜNCELLENDİ)

2009:]

- Kapasite mekanizmasına 2009 sonuna kadar başlanılması (üreticiler için güvenilir emre amade kapasite bildirim, sertifika, temin; tedarikçiler için yükümlülüğe eşit temin etme ve bildirme) (BAŞLAMA TARİHİ YERİNE SİSTEMİN TASARIM TARİHİ OLARAK GÜNCELLENDİ)
- Özerk piyasa işletmecisinin yapılandırılması 2009 sonuna kadar (YAYIN TARİHİNE KADAR EPIAŞ KURULUR?)
- 2015 tüm tüketiciler serbest tüketici (2016 OLARAK GÜNCELLENDİ, GAZ EKLENDİ)
- Ulusal tarife ve fiyat eşitleme mekanizması GDS sonuna kadar (2012 sonu) (KAYIP KAÇAK MAKUL DÜZEYE İNENE KADAR DEVAM DENİLDİ)
- [MBE](#)'ye devam (BAHSEDİLDİ)
- [Rüzgarların](#) sisteme bağlanması önündeki kısıtların kaldırılması amacı ile yük [YTM'lere](#) yazılım ve donanım 2010 sonuna kadar temin ve tesis edilmesi (ÜSTÜ KAPALI İLETİM SİSTEMİNİN YATIRIM KISITI OLMAMASI OLARAK EKLENDİ)
- 2023 yılına kadar bilinen tüm linyit ve taş kömürü kaynakları değerlendirilecek (STRATEJİK PLAN İÇİN DE RAKAM ALINMAYA ÇALIŞILYOR – 2019 – 60TWH GEÇİYOR)
- 2020 yılına kadar [nükleer](#)'in payının en az %5'e ulaşması (STRATEJİK PLAN DÖNEMİNDE YOK)
- 2023'e kadar [yenilenebilir](#)in payının %30'a [çikması](#) (hidroelektriğin tamamı, rüzgar 20GW, jeotermal 600MW) (BAKAN-ABANT: 2019 İTİBARIYLA GÜNEŞTE 3.000 MW, RÜZGARDA 10.000 MW, JEOTERMALDE 700 MW, BİYOKÜTLEDE 700 [MW DALGA](#) ENERJİSİNDE 100 MW KURULU GÜCE ULAŞILMASI)
- 2023'e kadar gazın %30 altına düşmesi (BAKAN-ABANT: 2019'A KADAR %38)

13.06.2014 : Özet notlar

- «Belgenin amacı daha sağlam, şeffaf ve kurumsallaşmış bir piyasa»
- Takvim ve kapasite gelişim öngörülerini eklendi
- Yapı:
  - Hedef Piyasa Modeli ve temelleri
    - Sağlıklı Fiyat yapısı ve etkin risk yönetimi
    - Modern altyapı ve yönetimi (Akıllı altyapı yerine özellikle seçildi)
    - Tüketici odaklı düzenlemeler
    - Sistemli Piyasa Gelişimi
    - Piyasa Aracı Olarak Verimlilik

Nihayetlenendirme Süreci

- Eylül ayı: Kurumlarla cümle cümle üzerinden geçildi
- Ekim: Diğer kurumlara gönderildi
- Kasım: Kurumlardan gelen görüşler tamamlandı
- Sonrası:
  - Sektör tarafında tartışılması
  - alıştay yapılması
  - Son dokunuşlar

Mantık Kurgusu

Temel Öncelikler

- Eski belgelerdeki hedeflerin devam ettirilmesi/güncellenmesi
- Eski belgeler gayet yerindeydi fakat eksikleri neydi?
  - Aktif bir izleme sistemi yoktu (Devlet belgesi nasıl olsa)
  - Piyasa da bir yapısal reform ihtiyacı var mı?
  - Tüketicinin yeri
  - Akıllı Şebeke vs, teknolojik gelişmeler
  - Enerji yoksulluğu

En çok şikayet edilen konular

- Fiyat yapısı
- Şeffaflık
- Aşırı bürokratikleşme/Aşırı düzenleme
- KİT'ler ile ilgili işlemler
- Öngörülebilirlik

Bizim temel sorularımız

- Biz nereye ulaşmaya çalışıyoruz?
- Sorunlar çok daha dağınık ve parçalı
- Devlet ağırlıklı bir sektörden-> Özel sektör ağırlıklı bir sektöre
- Özel sektörün hedefleri ne?
- Durmamız gereken yer neresi?

Sorun çerçevemiz

- Hedef Piyasa Modeli <- ulaşmaya çalıştığımız yer (6446 Amaç)
  - Sağlıklı fiyat yapısı ve etkin risk yönetimi
  - Modern altyapı ve yönetimi
  - Tüketici odaklı düzenlemeler
  - Sistemli piyasa gelişimi
  - Piyasa aracı olarak verimlilik

Araçlarımız

Fakat

- Piyasa gelişimini öngörmek kolay değil
- Aktif bir izleme mekanizması gömüldü:
  - «Elektrik Enerjisi Piyasası Strateji İzleme Komisyonu»
    - Özel sektör
    - Kamu
    - STK
    - Akademi
- Her yıl Aralık ayında «İlerleme Değerlendirme Raporu»

Yapısal Önerileri

Sistemin Canlı ve Dinamik olduđu kabulü ile

- Doğru yapıları kurumsallaştırmak, ilerlemesi gereken yapıları reforme etmek
- Kamu ile İstişare Mekanizması (Usul ve Esas)
  - Sadece yönetmelik/kanun değil
  - «Public Consultation»
  - Sistemde yer alan tüm zekayı sisteme entegre etmeye çalışmak
  - İstişarenin analitik/sayısal olması (Ne olacak halimiz değil, özel sektörün önümüzdeki yıllardaki payını yıl yıl kaç olacağını düşünüyorsunuz, bu oranı arttırmak için alınması gereken tedbirler)

Kurumsal Öneriler

- Bakanlık
  - Kamuya verilen hizmetlerde süreçler ve süreler 2015 sonuna kadar kamuoyuna paylaşılacak (Daha sonra yıl yıl bunlar kısaltılacak/azaltılmaya çalışılacak)
- EPDK
  - Tüm kurul kararlarının gerekçe ve karşı görüşler ile 2 hafta içerisinde yayınlanması
  - 6 ayda bir kez, ilgili TBMM komisyonuna gelişim sunumu yapılması
- KİT'ler
  - Halka açılma
- Şirketler
  - Uluslar arası standartlar (ISO, OHSAS)
- Diğer (EPDK – Rekabet): Ortak raporlama

Piyasa yapısı

- Risk yönetimi
  - EPIAŞ
- Piyasayı bozmayan bir kapasite piyasası
- Piyasa müdahale sınırları çizilecek (4.1.5)
- EÜAŞ hidrolüklerinin etkileri için öneriler
- Yi/YiD uzatılmayacak
- Maliyet bazlı fiyatlandırma
- 2022+ yılında devreye girecekler için alım garantisi verilmemesi (AB ile uyumlu-Teknolojik uyumlu)

Eksik Bırakılan Noktalar

En önemli eksik

Sektör tarafından cevaplanacak sorular:

- Lisanssız hedefleri
- Revize edilmiş güneş rüzgar hedefleri

Sektörde iki bakış açısı var:

- Çok çok belirleyelim ki politikaları zorlayalım
- Gerçekçi hedefler piyasaya güveni arttırır.

Stratejik Altyapı projeleri

- İletim hatları
- LNG tesisleri
- Büyük projeler
- Federal Almanya – NABEG kanunu
  - Tüm itiraz ve başvurulara tek mahkeme
  - Tek elden koordine
  - Tüm kurumlara süre sınırları
  - Fakat – Kamunun dava/itiraz hakları elinden alınmıyor
- Türkiye’de: Bakanlık&Kalkınma Bakanlığı ile BKK’ye sunulan proje listesinin (Almanya’da kanunun eki) özel süreçlere tabii olması

Teşekkürler

Barış Sanlı